

Monitorování situace na hranicích České republiky

Přehled aktivit a projektů UNHCR

Praha, červen 2009

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout přehled historie, výsledků a aktivit v oblasti monitorování hranic České republiky a zlepšit povědomost o těchto aktivitách považovaných za příklad dobré praxe v Evropě i jinde ve světě.

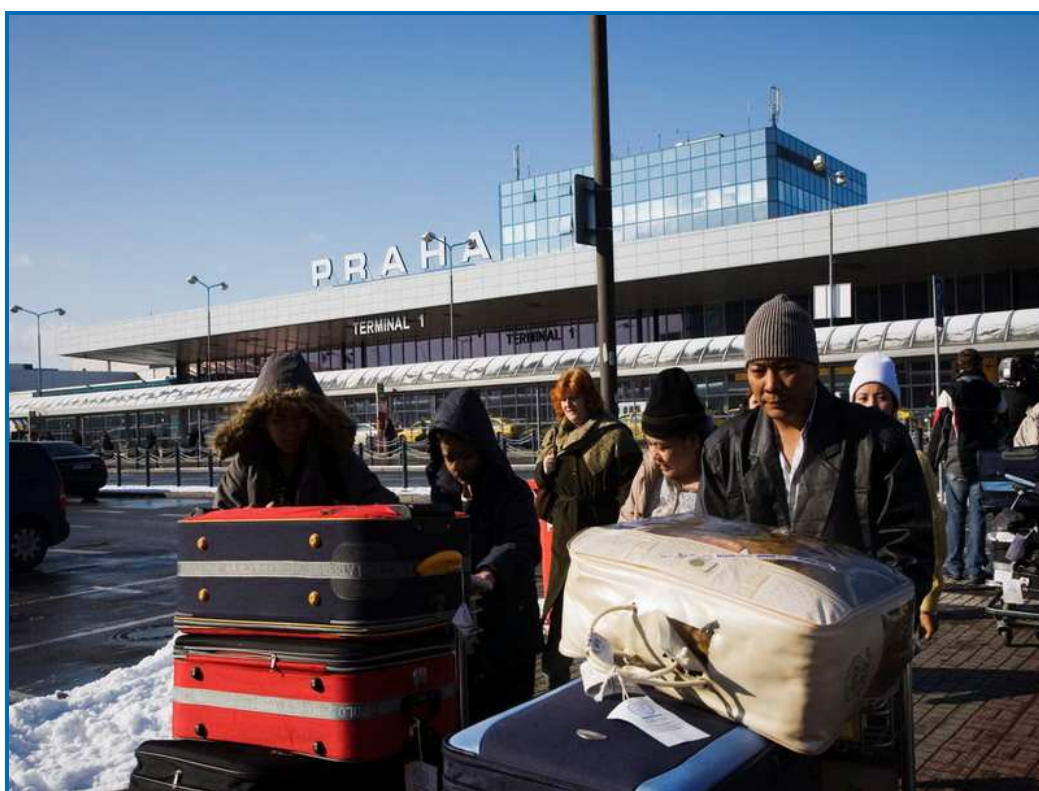
Monitorování situace na letišti

Jelikož v České republice se nenacházejí žádné vnější pozemní hranice EU, soustředí se pražská pobočka UNHCR na monitorování průběhu azylového řízení na mezinárodním letišti v Praze prostřednictvím své partnerské nevládní Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Tento společný projekt však neznamená poskytování přímé pomoci úřadům či spolupráci s nimi, jeho úkolem je spíše zajistit, že nejdůležitějším otázkám azylového řízení je věnována náležitá pozornost.

Přílet na pražské mezinárodní letiště

(Česká republika, 2009)

FOTO: LIBA TAYLOR

Hlavní oblasti monitoringu

V rámci monitorování situace OPU pravidelně navštěvuje uzavřené přijímací středisko na pražském mezinárodním letišti a sleduje, zda jsou v případech všech osob spadajících do oblasti zájmu dodržovány mezinárodní normy v oblasti ochrany, včetně zajištění přístupu k azylovému řízení a kvality pohovoru. OPU zkoumá všechny aspekty azylových pohovorů, včetně atmosféry panující během pohovoru či přítomnosti nezávislého tlumočnicka, stejně jako dodržování procesních práv žadatelů a kvality přijímaných rozhodnutí.

Mezi hlavní praktické oblasti monitoringu a výzkumu patří:

- **Vládní praxe v oblasti přístupu k azylovému řízení**

Praxe v oblasti přístupu k řízení a kvalita rozhodnutí vydaných v rámci azylového řízení na letišti není uspokojivá; ustanovení § 16 zákona o azylu, které umožňuje zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně neodůvodněné, je využíváno velmi často a nezdědka v rozporu s mezinárodními normami či procedurální nebo kvalifikační směrnici.

- **Procesní práva žadatelů o azyl**

Zdá se, že žadatelé o azyl mají potíže při výkonu svých procesních práv zaručených českým správním řádem/zákonem o azylu. K těmto právům patří právo na služby tlumočnicka a právo na kvalifikované právní zastoupení.

- **Vládní praxe ve vztahu ke zranitelným skupinám**

Zdá se, že existují nedostatky v systému identifikace zranitelných žadatelů, jejichž situaci je nutné sledovat a jimž je potřeba nabídnout vhodná řešení.

- **Kvalita rozhodnutí**

Kvalita některých prvoinstančních rozhodnutí v rámci azylového řízení není dobrá, často kvůli zvláštnímu zrychlenému řízení (na letišti, v detenčních střediscích). Také využívání informací o zemích původu zasluhuje větší pozornost.

- **Monitoring omezení svobody pohybu**

Omezení svobody pohybu žadatelů o azyl musí být monitorováno a posouzeno z hlediska souladu s článkem 5 Evropské úmluvy o lidských právech a přístupu žadatelů k účinnému opravnému prostředku.

Studie zranitelných skupin

Částečně v důsledku tohoto monitoringu se pražská pobočka UNHCR nedávno rozhodla objednat si vypracování studie včasné a vhodné identifikace zranitelných skupin v rámci azylového řízení.